

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2025/26:9

Fredagen den 24 oktober

§ 1 Jordbruks- och fiskefrågor

Landsbygdsminister Peter Kullgren

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för jordbruk och fiske den 22–23 september 2025

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för jordbruk och fiske den 27 och 28 oktober 2025

Anf. 1 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag förklarar dagens sammanträde med EU-nämnden öppnat. Vi välkomnar landsbygdsminister Peter Kullgren med medarbetare till sammanträdet och börjar med en återrapport från mötet i rådet den 22–23 september.

Anf. 2 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Vi svarar på frågor om det finns några.

Anf. 3 VICE ORDFÖRANDEN:

Ja, återrapporten finns ju utsänd skriftligt. Då tackar vi för informationen.

Nästa punkt är information och samråd inför mötet i rådet den 27 och 28 oktober 2025. Vi börjar med dagordningspunkt 3, Rådets förordning om fastställande för 2026 av fiskemöjligheterna i Östersjön – Politisk överenskommelse. Det är ett beslutsärende. Vi ska alltså hantera mandat inför beslut i rådet.

Anf. 4 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Kommissionens förslag om fiskemöjligheter i Östersjön för 2026 publicerades den 26 augusti och är i linje med grundförordningen för den gemensamma fiskeripolitiken och den fleråriga planen för Östersjön. Under oktober har förslaget kompletterats med vissa fiskemöjligheter utanför Östersjön samt justerats vad gäller mindre rättelser.

Regeringen överlade med miljö- och jordbruksutskottet om regeringens förslag till ståndpunkt inför förhandlingarna i miljö- och jordbruksutskottet den 16 oktober.

Kommissionen har konstaterat att Östersjön sticker ut jämfört med andra områden på grund av Östersjöns dåliga miljötillstånd, som påverkar bestånden negativt och försvårar återhämtningen. Kommissionen före-

språkar därför försiktighet vid fastställandet av fiskemöjligheterna för Östersjön.

Kommissionens förslag innebär en sänkning av de totala fiskekvoterna i Östersjön för 2026 jämfört med fiskemöjligheterna för 2025. Kommissionens förslag innebär även ett förbud mot riktat fiske av östlig och västlig torsk och att endast oundvikliga bifångster är tillåtna av dessa bestånd. Storleken på de föreslagna bifångstkvoterna föreslås sänkas.

Vad gäller västlig sill innebär kommissionens förslag ett totalt förbud mot riktat fiske av sill i västra Östersjön. Det undantag som sedan 2022 medgett ett småskaligt sillfiske i västra Östersjön med garn finns inte med i kommissionens förslag för 2026.

Utöver förslag till TAC innebär kommissionens förslag också lekfredningsperioder för torsk, sill, strömming och skarpsill, det vill säga förslag till perioder och områden då visst fiske inte tillåts i syfte att skydda de respektive arternas lek.

Förslaget innebär också att fritidsfiske på torsk och lax fortsätter att begränsas på EU-nivå under 2026. Den begränsade möjlighet att nyttja odlad lax som resurs i fritidsfisket som funnits under 2025 finns inte med för 2026.

Regeringen delar kommissionens uppfattning att restriktivt satta fiskemöjligheter är nödvändigt i Östersjön och att ytterligare bevarandeåtgärder såsom exempelvis lekfredningsperioder bör övervägas för flera av bestånden, detta särskilt med hänsyn till Östersjöns miljötillstånd. Regeringen ser således positivt på att kommissionens förslag präglas av försiktighet utifrån behovet av återhämtning för flera bestånd.

Regeringen avser att verka för restriktivt satta fiskemöjligheter, särskilt för sill och strömming i Bottniska havet och i centrala Östersjön, för att bidra till att bestånden återhämtas.

Vad gäller återhämtning av bestånden förväntas kommissionens förslag för strömming i både Bottniska havet och centrala Östersjön ge återhämtning. Även för TAC inom ramen för Ices intervall är prognosen att bestånden återhämtas men i något långsammare takt.

Vad gäller bifångstkvoterna för de båda torskbestånden stöder regeringen en försiktig ansats. Regeringen anser att bifångstkvoterna bör minimeras, samtidigt som man undviker ett totalt fiskestopp efter arter som har god beståndstatus.

Regeringen avser att vid rådsmötet verka för att anpassa kommissionens förslag i syfte att mildra de negativa effekterna på svenskt kustnära fiske och fiske för humankonsumtion samt lokala beredningsföretag. I linje med detta avser regeringen att verka för att det existerande undantag som medger ett småskaligt fiske efter västlig sill i Öresund och vid Skånes södra kust finns kvar även 2026. Regeringen anser att det vore orimligt att stänga detta garnfiske av sill medan fartyg som fiskar sill som bifångst i stället kan fortsätta att fiska samma låga kvot.

Den biologiska effekten av ett fortsatt småskaligt fiske inom denna kvot, som har funnits på plats sedan 2022, bedöms vara marginell för återhämtningen av bestånden av västlig sill mot bakgrund av att en majoritet av västlig sill tas som bifångst i riktat fiske efter andra arter i Nordsjön.

Regeringen stöder kompletterande åtgärder för bevarande som är i linje med fleråriga planer men anser att lekfredningsperioder och andra tekniska regleringar ska vara ändamålsenliga, grundas på bästa tillgängliga vetenskap och bidra till återhämtning av bestånden. Åtgärderna bör samtidigt utformas så att de inte oproportionerligt drabbar det svenska fisket och råvaruförsörjningen till beredningsindustrin negativt.

Givet beståndssituationen och fritidsfiskets påverkan på fiskeridödligheten stöder regeringen att reglera fritidsfiske av både torsk och lax. Givet att det fanns frågor vid överläggningen kring vad regeringen avser att verka för vad gäller justeringar av kommissionens förslag på fritidsfiske vill vi förtydliga att vi stöder kommissionens förslag vad gäller torsk men att regeringen avser att verka för att det fortsatt ska vara tillåtet med ett begränsat fritidsfiske på kompensationsodlad lax, då detta fiske inte påverkar vilda laxbestånd negativt annat än genom en begränsad indirekt effekt.

Liksom tidigare år är en majoritet av de andra Östersjöländerna negativt inställda till kommissionens försiktiga förslag till kvoter, framför allt de förslag där kommissionen har lagt sig på nivåer som är lägre än den vetenskapliga rådgivningen från Ices. Det gäller såväl skarpsill i hela Östersjön som strömming i Bottenhavet och i centrala Östersjön. Dessa länder argumenterar för att de högsta nivåerna i Ices MSY-intervall också är förenliga med försiktighetsansatsen och maximal hållbar avkastning.

Länderna framhåller omfattande socioekonomiska konsekvenser för sina fiskerier. Medlemsstaterna är också generellt negativa till att bifångstkvoterna föreslås begränsas, detta med hänvisning till de effekter begränsningen får på bland annat kustnära fiske och allt annat fiske som bedrivs i områden där risk finns att få oavsiktliga fångster.

Inget annat land har hittills uttryckt stöd för kommissionens kvotnivåer avseende sill och strömming. Eftersom Sverige tillsammans med kommissionen är ensamma om en restriktiv hållning kommer förhandlingarna att vara utmanande.

Givet förhandlingarnas premisser är jag angelägen om att regeringen i de kommande förhandlingarna ska ha ett utrymme för att kunna göra skillnad. Det kan vi göra genom att vara en motvikt som står för restriktiva kvoter och påverka besluten för att återhämta bestånden i Östersjön. Det är också viktigt att kunna värna vårt kustnära fiske, våra lokala beredningsföretag och våra turistnäringar kopplat till fritidsfiske för att därigenom bidra till bibehållen infrastruktur, levande kustsamhällen och svensk livsmedelsproduktion och beredskap.

Jag vill till sist påminna om att beslut fattas av rådet med kvalificerad majoritet och som ett paket. Beslut fattas alltså inte art för art eller fråga för fråga.

Anf. 5 JYTTE GUTELAND (S):

Fru ordförande! Jag tackar landsbygdsministern för föredragningen.

Vi socialdemokrater står bakom den avvikande ståndpunkt vi anmälde i MJU – jag säger det från början – men jag vill ändå säga några saker så att det blir tydligt också muntligt vad vi tycker är viktigt att få in. Jag hörde inte att det jag nu tänker säga kom fram muntligt. Landsbygdsministern får rätta mig om jag missade någonting.

Till att börja med skulle vi vilja skärpa kontrollen av fångster på båtarna, bland annat genom kameraövervakning. Det skulle vi vilja ha med i den svenska ståndpunkten.

Vi anser också att Sverige ska ha ett stopp för det storskaliga industrifisket av sill och skarpsill i Östersjön, där i princip all fångst går till djurfoder, tills vi ser en tydlig återhämtning.

Vi tycker också att vi ska vara tydligare med att Sverige "ska" acceptera väldigt omfattande begränsningar av fisket, inte "kan" acceptera som det står i ståndpunkten. Vi tycker nämligen att läget nu är så pass allvarligt.

Vi anser också att kommissionen ska gå längre än vad man gör. Det är inte så att vi tycker att det egentligen är tillräckligt. Det är därför vi lägger till saker i vår ståndpunkt.

Vi hade också velat se att man tryckte mer på ekosystemansatsen och målet om återuppbyggnad av fiskbestånden, som saknas i rådande fiskeförvaltning inklusive den vetenskapliga rådgivningen. Vi vill säga de sakerna i vår ståndpunkt.

Vi vill också trycka på att vi måste arbeta för en uppdatering av den vetenskapliga rådgivningen för att bättre tillgodose Östersjöns väldigt speciella förutsättningar.

Sedan trycker vi på livsmedelsberedskap och återuppbyggnad av fiskbestånden och att detta faktiskt är långsiktigt viktigt, helt enkelt för att man ska kunna fiska också i framtiden.

Vi skulle även vilja att det stod så här i regeringens ståndpunkt: Vi konstaterar också att fisket kan utgöra den största belastningen för kommersiellt nyttjade fiskbestånd bortsett från bestånd som i dagsläget nyttjas indirekt genom bifångstfiske. Enligt Internationella havsforskningsrådet, Ices, är fiske den aktivitet som påverkar Östersjöns ekosystem mest.

På slutet vill vi lägga till: Regeringen avser även att verka för att justera förslaget något när det gäller reglering av fritidsfiske och den tidsmässiga placeringen av lekfredningsperioder.

Sist men inte minst vill jag ta upp hur vi anser att regeringen och statsrådet ska agera beroende på hur det går i förhandlingarna. Vi tycker precis som Miljöpartiet att Sverige ska rösta nej om man inte får till det som kommissionen föreslår utan förslaget blir sämre. Om vi inte får till de förbättringar som vi nu föreslår anser vi att Sverige bör lägga ned rösten. Det är liksom två strategier där. Och om vi får till något bra kan man givetvis rösta ja.

Anf. 6 JOANNA LEWERENTZ (M):

Jag tackar för föredragningen! Jag tycker att det är väldigt positivt att kommissionen ser allvaret och föreslår kvoter som i mångt och mycket följer femprocentsregeln. Jag tycker att det är bra och viktigt att regeringen också tydligt markerar att man är villig att gå längre än kommissionens förslag och att man lyfter fram beredskap och vårt kustnära fiske och förutsättningarna för det.

Jag vill egentligen bara önska lycka till. Tuffa förhandlingar väntar, och jag hoppas att ni lyckas få till fortsatt historiskt låga kvoter. Kör hårt!

Anf. 7 ANDERS EKEGREN (L):

Mycket av det ni beskriver tycker jag känns rätt och riktigt. Jag förstår dock att regeringen sitter i en väldigt svår sits på det sättet att man har en kompis, EU-kommissionen, och när landsbygdsministern beskriver det verkar det som att alla andra är emot detta.

Jag har två frågor. Jytte Guteland sa att man skulle lägga ned sin röst. Vad får det i så fall för konsekvenser? Jag skulle även vilja fråga landsbygdsministern – han var ju väldigt hovsam – vilka länder som är mest emot detta förslag.

Anf. 8 ANDREA ANDERSSON TAY (V):

Vi har också anmält en avvikande ståndpunkt i miljö- och jordbruksutskottet som jag vill lyfta fram även här. Jag ska upprepa några av de saker som står där. Vi tycker att det är viktigt att vi generellt verkar för låga kvoter för att ge bestånden möjlighet att återhämta sig. I likhet med Socialdemokraterna anser också vi i Vänsterpartiet att det industriella fisket i Östersjön ska stoppas.

Det finns ju en väldigt stor osäkerhet i rådgivningen från Ices, och det beaktas inte i förvaltningen i dag. Råden är utformade på ett sätt som inte bidrar till hållbara kvoter. Till exempel strider det huvudsakliga rådet för sillen i år mot femprocentsregeln. Rådgivningen tar inte heller hänsyn till risker eller hur fisketrycket på en art påverkar ekosystemet som helhet. Därför är det viktigt att vi verkar för att uppdraget till Ices förändras så att de här bristerna åtgärdas.

När det gäller lekfredningsperioder är det en bra åtgärd, men som de är utformade i dag får de inte önskad effekt. Stängningarna borde förläggas till den tid då det storskaliga fisket sker och pågå under en längre period. Jag skulle också vilja lägga till att jag inte tycker att vi fick riktigt tillräckliga svar på detta när vi hade frågan uppe i miljö- och jordbruksutskottet.

Jag tror att ministern där sa att det förslag som nu finns är formulerat utifrån Ices rådgivning. Problemet med det är dock att till exempel Havs- och vattenmyndigheten inte håller med om bedömningen där. De menar att de lekstängningsperioder som kommissionen föreslår inte ger ett ökat skydd av kustlekande sill då det fiske som regleras knappt bedrivs inom dessa områden under de tidsperioder som avses. Därför är det förslaget otillräckligt.

Utöver det vi redan lyft upp i vår avvikande ståndpunkt skulle jag också vilja lägga till att vi från Vänsterpartiets sida instämmer med Socialdemokraterna och Miljöpartiet om att Sverige borde rösta nej eller åtminstone lägga ned sin röst om överenskommelsen som blir resultatet av förhandlingarna är otillräcklig. Detta gäller allra särskilt om den bryter mot regelverket – och då speciellt femprocentsregeln.

Anf. 9 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru ordförande! Tack, landsbygdsministern, för dragningen!

Det här är ju otroligt viktiga beslut. Jag tror att man både hör från riksdagens ledamöter och får signaler från svenska folket om att det här är en fråga där vi verkligen måste sätta ned foten.

Jag tycker att kommissionens förslag är ett minimum och att regeringen behöver göra allt man kan för att försöka få den linjen att vinna. Jag

tror att det också finns en stor uppslutning och uppbackning bakom förslag som att förbjuda storskaligt industrifiske där fisket inte går till humankonsumtion. Ett sådant förbud har funnits tidigare, 1994, av exakt samma anledningar som vi påtalar i dag: att vi står inför en ekosystemkollaps om vi inte drar till med drastiska åtgärder.

Jag är också inne på det som anförts från Socialdemokraterna om att det är berömvärt att man från regeringen är ganska tydlig men att man har få vänner i detta. Frågan vi i den här nämnden och i den här riksdagen behöver ställa oss är: Vad händer om regeringens linje inte får gehör?

Med tanke på den här frågans vikt tycker jag att vi ska behandla den på ungefär samma sätt som vi behandlar ekonomiska frågor och ekonomiska förhandlingar. Jag menar att landsbygdsministern behöver återkomma till nämnden om det är så att det mandat vi ger i dag och den ståndpunkt regeringen har tagit fram inte får gehör. I så fall önskar jag att vi får en återkoppling så att vi kan fatta nya beslut och ge nya mandat i en riktning i förhandlingarna.

Jag tycker att det här är viktigt för att – och jag tror att flera instämmer – om det skulle bli så att kommissionens förslag inte är den linje som får gehör kommer kvoterna att bryta mot artikel 4.6 när det handlar om Bottniska viken. Man kommer där att fiska mer än vad Östersjöplanen anger är lagligt.

Med tanke på att kommissionens kvoter och förslag på ett sätt är ett minimum och att vi måste försöka verka för att snarare stärka fiskbestånden är frågan också hur regeringen ser på tekniska regleringar som är effektiva att koppla till detta arbete. Vänsterpartiet nämnde tidigare att man behöver fiskestopp där det gör mest nytta och är effektivt, och inte så som regeringen utformade fiskestoppet förra gången. Då lade man fiskestoppet där det fick minst nytta.

Jag vill hänvisa till den avvikande ståndpunkt som vi anmält i miljö- och jordbruksutskottet och fråga hur man ser på den här processen och förhandlingens gång. Eftersom ministern verkar tro att det här kommer att bli en svår förhandling tycker jag att det är viktigt att han återkommer till nämnden och får ett nytt mandat från den.

Anf. 10 MARTINA JOHANSSON (C):

Vi har också haft avvikande ståndpunkter i miljö- och jordbruksutskottet, men jag vill också förstärka en del saker här.

Centerpartiet ser med stor oro på hur fiskbeståndet i Östersjön har utvecklats. Det gäller inte minst sillbeståndet. Om det kollapsade vore det en katastrof för ekosystemet och de kustnära samhällena. Även besöksnäringen och den levande landsbygden längs Östersjön riskerar stor skada.

Vi anser därför att storskaligt sill- och strömmingsfiske tills vidare borde vara förbjudet, i synnerhet när det gäller industriändamål. Vi anser också att EU borde införa ett tillfälligt stopp för alla bifångster av sill och strömming vid fiske av skarpsill – men som vi förstår kommer det att vara svårt för regeringen att få igenom detta.

Centerpartiet har länge argumenterat för att regeringen behöver göra mer för att påverka andra EU-länder, inklusive vårt grannland Finland, att inta en mer restriktiv hållning när det gäller sillfisket i Östersjön.

I de förhandlingar vi nu står inför kan vi ändå glädja oss åt att kommissionen åtminstone har intagit en mycket försiktig hållning. Vi hoppas att regeringen och landsbygdsminister Peter Kullgren kan argumentera för denna restriktiva linje från kommissionen och säkra en majoritet för att den också ska bli verklighet. Allt annat vore för Sveriges del ett misslyckande.

Centerpartiet stöder de förslag som tidigare kommit in om att antingen rösta nej eller lägga ned sin röst om förslaget blir sämre än kommissionens förslag.

Anf. 11 MARTIN KINNUNEN (SD):

Ordförande! Från Sverigedemokraternas sida ser vi, precis som samtliga andra partier uppenbarligen gör, med stor oro på fiskebestånden. Det är blir ju snarare en diskussion som handlar om strategi, eftersom i princip vartenda parti här kring borden vad jag kan höra tycker ungefär samma sak. Vi är missnöjda med att andra länder inte håller med oss och kommissionen.

Frågan är då hur man maximerar det svenska inflytandet. Jag har suttit i den här nämnden i några år nu, och jag har hört ungefär samma strategiska inriktning oavsett färg på regering. Man har då alltid avrått från att binda upp regeringen vid en nej-röst, eftersom man varit orolig för att det kan minimera det svenska inflytandet och dra slutprodukten i en riktning som är långt ifrån den vi vill ha – alltså att vi får ett suboptimalt utfall med betydligt högre kvoter än vi skulle ha kunnat få i annat fall.

Min fråga till ministern är om man fortfarande har denna bild. Har man gjort någon konsekvensbedömning av vad en nej-röst skulle betyda i kommande förhandlingar de närmaste åren? Finns det möjligtvis något exempel på något land som har gjort så, och hur har det påverkat landets inflytande i de kommande förhandlingarna?

Om man zoomar ut lite kan man dock se att vi har en positiv utveckling. Vi hade ju en situation under tidigare socialdemokratiska regeringar när regeringen fick säga ja till slutprodukter som låg över Ices alla utfall. Jag tycker att man, samtidigt som man kan vara orolig, ändå kan se den positiva utvecklingen.

En annan fråga gäller storlek på båtar. Bedömer ministern att det är en framkomlig väg rent strategiskt i förhandlingarna att lägga fram ett förslag gällande industrifiske – oavsett hur man nu ska försöka definiera det rent rättsligt?

Det har också framförts kritik mot Ices och talats om att vi i stället ska luta oss mot svenska myndigheters bedömning. Ser ministern någon risk i att vi hänvisar till annan forskning? Skulle det kunna vara så att andra länder som har egna myndigheter då skulle kunna föra fram andra argument och att vi helt enkelt skulle få sämre förhandlingsutsikter? Det var några frågor.

Anf. 12 PER-ARNE HÅKANSSON (S):

Ordförande! Jag vill säga att jag har den största respekt för den komplicerade och utmanande förhandling som Peter Kullgren redogör för och står inför. Utifrån det tänker jag dock att det är en fördel att ha en viss vägledning. Jag sitter i konstitutionsutskottet, och jag och Peter Kullgren möttes där i just den här frågan, eftersom det framfördes att det fanns

otydligheter kring den svenska ståndpunkten och hur ministern agerade gentemot det som var den svenska ståndpunktens utgångspunkt.

Jag tänker att det kan vara en god sak att ta till sig det Jytte Guteland redogjorde för. Först gäller det kommissionen, som vi menar har gjort avvägningar utifrån det som är möjligt att komma fram till med ansvarsfull hållning för Östersjösituationen. Därefter kommer de punkter som gör det möjligt att kanske undvika en sådan efterdiskussion som uppkom senast. Det efterfrågades en svensk linje, och den har vi ju fått med de punkter som Jytte Guteland redogjorde för. Det är en vägledning.

Vi ska ändå veta att de länder som finns med runt Östersjön – varav Sverige har den längsta kusten – i huvudsak också är EU-medlemmar. Det är rimligt att man utgår från kommissionens ståndpunkt. Vi har Lettland, Estland, Polen och Danmark som ingår kring Östersjön.

Det är intressant att ta del av diskussionen här, men jag tänker att en vägledning utifrån den socialdemokratiska linje som Jytte Guteland redogjorde för kan vara en god sak att utgå från.

Anf. 13 VICE ORDFÖRANDEN:

Då har landsbygdsministern fått en del frågor att besvara och lite mandat att reda ut!

Anf. 14 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Jag tackar för inspel, lyckönskningar och konkreta frågor.

För att förstå hur jag ska svara vill jag först vända mig till Centerpartiet. Mig veterligen fanns det ingen avvikande ståndpunkt i MJU från Centerpartiet. Har jag missat något vore det bra att få veta det.

Anf. 15 MARTINA JOHANSSON (C):

Då får jag be om ursäkt. I så fall är jag felinformerad. Men vi följer ändå upp det som har sagts här av bland annat Miljöpartiet och Socialdemokraterna om att antingen rösta nej eller lägga ned rösten.

Anf. 16 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Bra, då vet jag det.

Jag ska börja lite generellt, men jag tror att jag kommer att träffa en hel del av frågorna.

Det finns jättemycket intressant vi kan göra. Vi kan utveckla fiskerikontrollen, vilket Sverige har drivit på jättehårt för. Det rör exempelvis en översyn av kontrollförordningen. Men nu handlar förhandlingarna om att sätta TAC och kvoter. De handlar inte om fler kameror på en båt eller om vilka verktyg man fiskar med utan om kvoterna. Jag förstår viljan. Jag har samma vilja. Vi framhåller det här så ofta vi kan. Våra ståndpunkter i dessa frågor har rönt viss framgång när frågorna varit uppe på bordet. Vi har också diskuterat här vad vi ska ha för ingång. Nu ska vi sätta kvoterna. Nu ska vi helt enkelt styra hur mycket fisk vi får ta upp ur Östersjön. Det gäller att ha med sig att det är det som vi kommer att förhandla om nu.

För att gå på kärnfrågan tror jag inte att jag har någon annan ingång än vad Anna-Caren Säterberg, Jennie Nilsson, Sven-Erik Bucht, Eskil Erlandsson eller någon annan fiskeriminister haft i Sverige. Man har velat

ha ett ganska öppet mandat för att göra skillnad; vi vet att vi under hela denna tid har haft en annan syn på hur mycket fisk vi ska ta upp ur Östersjön.

2025/26:9
24 oktober

Man kan konstatera att vi historiskt inte har lyckats förflytta positionen i rådet nämnvärt. Vi har inte heller nämnvärt lyckats få kommissionen åt rätt håll när det väl kommit till kritan. Många gånger har kommissionen gått med på kompromisser. Kommissionen har flyttat sig. Det är också en fråga. Man talar om kommissionens förslag. Om kommissionen ändrar sig under förhandlingarna utgår jag från att Socialdemokraternas linje är att vi ska ligga kvar på det som kommissionen har redovisat nu. Annars ska vi säga nej. Det är så jag uppfattar det.

Det handlar om hur förhandlingarna går till och hur det brukar vara. Det är inte så att kommissionen har sagt nej till särskilt många kvoter som rådet sedan har kommit fram till. Det har varit förhandlingar och diskussioner. När det gäller den förra förhandlingen kan man ur ett förhandlingsperspektiv inte se det på annat sätt, även om jag och alla andra i det här rummet ville ha ännu lägre kvoter.

Om vi utgår från den rådgivning som Ices har, headline advice, spannet som man tycker är gångbart och som alla andra länder utgår från, är det första gången som vi hamnar på Ices lägstanivå. För båda bestånden av sill och strömming i Östersjön, både bottnisk och central sill, är det fråga om en rörelse. Även om den inte är tillräcklig har vi med vår position lyckats förflytta de övriga, så att man i alla fall går med på att lägga sig på den lägsta nivån i rådgivningen.

Jag skulle jättegärna vilja att vi lyckades få de andra att gå utanför Ices headline advice. Nu vet man inte vart det tar vägen under de här förhandlingarna, men i de samtal som vi har, exempelvis när vi hade alla länder runt Östersjön här på Our Baltic-konferensen, pratar man om att det är jätteviktigt att vi ligger inom den vetenskapliga rådgivningen. Det kan man tycka låter bra. Men det de menar är att de vill ligga någonstans inom det här intervallet, Ices headline advice. De flesta tycker att den högsta punkten och den lägsta punkten är lika vetenskapligt rätt – allting där funkar. I tidigare förhandlingar har man legat någonstans i mitten eller i övre delen av intervallet.

De flesta av oss i det här rummet är politiker. Man kan fundera på det optiska. Det är klart att jag förstår attraktionen i att bara säga nej, skapa liv och visa på en tydlig position. Det skulle vara det absolut lättaste att göra även för mig ur ett opinionsmässigt perspektiv – jag lovar. Men om man bryr sig om Östersjön och bestånden där – är det viktiga att det optiskt ser bra ut för mig?

I det här fallet är skillnaden mellan Ices max och Ices min 40 000 ton sill och strömming. Tycker man på riktigt att det är bättre att vi tar upp 40 000 ton mer för att jag säger nej och att vi får den positionen? Vi vet att det är det som det handlar om. Detta kan man diskutera. Förra gången sparade vi ungefär 15 000 ton fisk. Då landade jag helt enkelt i att det är bättre att vi har kvar så mycket fisk som möjligt i Östersjön än att vi har en ökad fiskeridödlighet. Är det lättast opinionsmässigt? Definitivt inte. Är det det bästa för Östersjön? Ja, troligtvis, om problemet är att vi dödar för mycket fisk.

Det är därför vi vill ha ett öppet mandat, så att vi kan göra skillnad. Det är inget snack om att den här regeringen vill ha så stor återhämtning av

bestånden som möjligt, eftersom sillen och strömmingen är helt avgörande för ekosystemet i Östersjön. Men vi bestämmer inte själva, och vi behöver få med oss de andra. Där har vi alla ett uppdrag att utföra – jag det största. Alla kan försöka påverka sina partikamrater i andra länder – till exempel den socialdemokratiska polske statssekreterare som har hand om fisket. Det är inte längre en grön minister i Tyskland, men inte ens den gröna ministern i Tyskland tyckte att vi skulle gå på några lägre kvoter. Vi har alla ett jobb att göra för att påverka.

Konsekvensen av en nedlagd röst är det omöjligt att sia om. Historiskt har vi röstat nej några gånger. I samtal med framför allt andra kollegor som vet hur det var då konstateras att det är klart att man blir sidsteppad och får mindre möjlighet att påverka om man inte är med vid bordet. Men jag kan inte säga att jag vet vad som händer om vi säger nej i kommande förhandlingar. När Sverige historiskt har röstat nej av den här anledningen har vi inte varit med på samma sätt i kommande diskussioner. Det är den erfarenhet vi har, men det är rent empiriskt. Jag har inget bevis på exakt vad det gjort för skillnad för kommande kvoter.

Det kom en konkret fråga från Liberalernas Anders Ekegren: Vilka länder är mest emot? Ja, det är väl resten. Finland har ett jättestort intresse i Bottniska viken och har 82 procent av kvoterna där. De är jätteangelägna om att inte få den här 62-procentiga neddragningen, för det skulle påverka deras fiskeindustri oerhört hårt. De är jättetuffa där. Jag vet inte om ni läser finländska medier, men den finländska debatten är extremt skild från den svenska debatten.

Vad händer vid ett nej? Det var Martin Kinnunens fråga. I de här förhandlingarna tror jag att det finns en poäng – det är inte konstigt att nuvarande regering och tidigare regeringar har velat ha utrymmet att påverka så mycket som möjligt. Om nu det viktigaste är att vi ska ha så lågt satta kvoter som möjligt tror jag fortfarande att det är den mest framgångsrika vägen. Vi kom inte hela vägen förra gången, men vi lyckades få alla till Ices min i alla fall. Det är ändå ett litet steg framåt.

Jag tror att jag redan har berört det som frågades kring storlek på båtar och så vidare. Det här är en förhandling om kvoterna. Däremot har vi i havsmiljöpropositionen lagt fram förslag om utflyttning av trälgränsen, och då är det båtar av en viss storlek som vi vill ha längre ut.

När det gäller Ices måste man nog ändå konstatera att det är den bästa tillgängliga forskning vi har av det som alla någonstans förhåller sig till – det är brasklappen. Börjar vi förhålla oss till en massa annan forskning kommer det att komma forskning från de andra länderna som stöder just deras sak. Att vi har samma sak att hålla oss till tror jag är jättecentralt om vi ska ha något slags vettigt förhandlingsperspektiv. Annars kommer det att bli helt omöjligt att bedriva de här förhandlingarna, så länge de bedrivs på det här sättet. Det är vad jag tror.

Är vi nöjda med allt som Ices gör och framför allt hur kommissionen frågar Ices? Nej, det är vi inte. Men det har vi också processer för. Vi försöker påverka kommissionen, så att man ska fråga Ices på ett annat sätt – som man frågar får man oftast svar. Det är centralt att ha med sig. Som sagt ser jag en ganska stor risk i att börja med annan typ av forskning.

Vad gäller Vänsterpartiet var det väl ingen fråga utan mer ett konstaterande som jag reagerade på och som jag skulle vilja ha klarhet i. Det handlade om femprocentsregeln. Nu vet jag inte vilket förslag som

avsågs, men att förslaget som ligger inte skulle ta hänsyn till femprocentsregeln är ingen uppfattning jag delar. Men det kanske kan utvecklas.

2025/26:9
24 oktober

Mandatet är det jag har pratat om hela tiden. Jag hoppas på ett mandat som gör att vi kan göra så stor skillnad så långt som möjligt i de här förhandlingarna. Om vi med den ståndpunkt vi har ser att vi inte håller oss inom mandatet behöver vi självklart efterfråga ett nytt mandat från EU-nämnden.

Anf. 17 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag får påminna nämnden om att det är ett mandat inför beslut som vi ska förhålla oss till.

Anf. 18 JYTTE GUTELAND (S):

Fru ordförande! Vi socialdemokrater förstår som sagt att frågan är besvärlig. Det är definitivt där vi befinner oss. Det är jättesvåra förhandlingar.

Med det sagt tycker vi att vi är tydliga i det vi säger. Om kommissionens förslag till kvoter ligger kvar där de är nu med förbättrade skrivningar – rösta ja. Om de ligger kvar där de är nu med avsevärt sämre skrivningar – lägg ned rösten. Om förhandlingen går åt fel håll, det vill säga från kommissionens förslag, som innebär ett minimum av vad som behövs – rösta nej.

Vi vill vara tydliga. Vi vill inte att landsbygdsministern hamnar i konstitutionsutskottet. Vi tycker att det är bättre att det är tydligt vad vi vill se.

Miljöpartiet har sagt att de vill att landsbygdsministern kontakter EU-nämnden i det fall förhandlingarna går åt fel håll och det behövs ett förnyat, tydligare mandat. Även vi socialdemokrater anser såklart att det är så man ska göra i så fall. Vi vill självklart ge tydlighet åt förhandlingarna och inte hamna i att det drar iväg. Vi vill inte att landsbygdsministern känner att det inte finns ett tydligt mandat.

Med det sagt finns ju det kokande groda-syndromet. Det handlar om att om man lägger en groda i varmt vatten så kommer den att hoppa ur, men om man i stället lägger den i kallt vatten och gradvis höjer temperaturen så kommer den att vänja sig successivt och så småningom inte ha kraft att hoppa ur. Det är så vi ser på landsbygdsministrarna på EU-nivån just nu. Situationen har gradvis blivit allvarligare och allvarligare, och ändå verkar det som om landsbygdsministrarna på den kollektiva nivån inte förstår att man borde ha hoppat för länge sedan. Därför blir diskussionerna om huruvida det är negativt att rösta nej eller inte absurda.

Vi fiskar ju ut vårt hav! Sverige har den längsta kustremsan och definitivt mandat att säga vad som krävs. Vi är inget lilleputtland. Det här handlar om vår region, och vi är på väg att förstöra ekosystemen, fiska ut havet och förstöra för våra kustfiskare men framför allt också för ett hållbart inlandhav. Det är ju vi som har den tydligaste rösten här.

I det här fallet är det som med de franska ostarna. Vår landsbygdsminister ska leda detta tillsammans med kommissionen. Om de andra inte förstår och följer efter kan vi socialdemokrater lova att de får möta en opinion i sina länder när en av ministrarna röstar nej. Det kommer

att ställas följdfrågor om varför de andra inte gör det. Det kommer alltså att väcka den opinionen.

Ministern sa här att det är lättare att stå för det som är riktigt och kallar det populism att bara lyssna på opinionen. Det håller vi inte alls med om. Det kommer förmodligen att vara ganska tufft i det där rummet. Men vi förväntar oss att Sveriges minister gör vad som krävs långsiktigt för Sverige, för de svenska kustfiskarna och för ekosystemen. Ja, det är en svårare resa, men den är viktig.

Vi har jättesvårt att förstå på vilket sätt Sverige hjälper till genom att vara en tyst röst i detta. Det där om att man skulle dra förhandlingarna genom att inta en mer försiktig roll och inte ryta ifrån finns det inget stöd för. Man talar om marginella ändringar av kvoter när vi redan är på en nivå där vi fullständigt fiskar ut våra hav och vet att det kommer att leda till en situation där bestånden inte överlever. De eventuella klapparna på ryggen bland de andra ministrarna är då väldigt lite att hålla sig i.

Socialdemokraterna menar att det verkligen är dags att ryta ifrån. Vi som har arbetat på EU-nivå förut vet att länder har röstat nej i olika sammanhang. Till och med Sverige har gjort det. Sverige har röstat nej på stora områden och även lagt ned sin röst. Jag tänker till exempel på vår ryggrad vad gäller vart budgeten får ta vägen. Där har det kommit väldigt starka åsikter från Sverige.

Detta är ändå en paraplydiskussion för hela EU. Här har vi ett sakområde där vi har trovärdighet. Det handlar om oss. Inget annat land kommer att se ned på oss för att vi ryter ifrån.

Anf. 19 VICE ORDFÖRANDEN:

Det här handlar ju om mandatgivningen, men det är klart att ministern är ansvarig för hur regeringen tänker sig hantera förhandlingarna, vad det ska bli för resultat och så vidare.

Anf. 20 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru ordförande! Jag tackar landsbygdsministern för svaren.

Jag tycker att det är bra att landsbygdsministern delar med sig av sina tankar, sin strategi och sin syn på saken. Men jag instämmer inte riktigt i analysen och var man landar.

Jag kan bara instämma i det Jytte Guteland har fört fram. Vid ett tillfälle sa landsbygdsministern att han landat i ett beslut kring kvoterna och i att det var det bästa för Östersjön. Med tanke på att all makt ska utgå från folket, att vi i riksdagen är folkvalda och att det här är förankringsplatsen innan ministrar förhandlar med andra i rådet är det väldigt viktigt att få klarhet i det här mandatet.

Jag tänker att det är en styrka även för regeringen och ministern att veta att det finns ett tydligt mandat, att det finns en vilja som man kan luta sig mot och att man inte behöver stå där helt själv. Det är alltså bra även för ministrarnas egen skull vad gäller opinionen att kunna hänvisa till förankring i EU-nämnden. När det inte gick som den svenska ståndpunkten angav kallade man till ett nytt, extra, digitalt möte, nämnden informerades och mandatet gavs.

Det hade kanske varit en bättre situation och skapat en större förståelse för ministern om inte hela beslutet vilar på en ministers axlar. Jag tänker också, precis som Jytte Guteland sa, att Sverige och regeringen ju flera

gångar har röstat nej på rådsmöten, till exempel i ekonomiska frågor som är otroligt stora. Där kan man verkligen tänka sig att argumenten som landsbygdsministern fört fram om att vara spelbar och att påverka hade varit ännu mer gångbara.

Men när det gäller en fråga om Östersjöns vara eller icke vara på sikt kan man kanske ta inspiration från hur regeringen hanterar skogsfrågan. Ulf Kristersson svarade mig inför mötet i Europeiska rådet väldigt tydligt och rakt att vi tycker olika men att vi kommer att stå upp för de svenska intressena. Man kanske kan göra det även vad gäller fisket. Det är ju samma argumentation som regeringen förde fram vad gäller restaureringslagen – även om jag inte delar den över huvud taget. Det var en stor och viktig förordning som Sverige faktiskt röstade ned, trots att vi innehade ordförandeskapet. Det må ha skadat förtroendet och spelbarheten, men i den här frågan tror jag att det hade varit tydligare och gett mer ringar på vattnet om man hade satt en skarp gräns och sagt: ”Hit, men inte längre. Här kommer Sverige att rösta nej.”

Ytterst är ju landsbygdsministern med sina kollegor närmast den här förhandlingen. Frågan är vad det finns för bortre gräns. Jag tycker att det är relevant för den här nämnden att veta hur dåligt det får bli innan man röstar nej. Går man över den gränsen, har man gjort en sådan analys och bedömning, och det verkar som om förhandlingarna ändå landar i ett beslut som faktiskt skulle bryta mot artikel 4.6 finns det goda skäl att rösta nej för att också signalera att vi som fiskeministrar inte kan bete oss så att vi fattar beslut som leder till att man bryter mot den lagstiftning som har legitimitet inom hela EU och som tagits fram gemensamt.

Jag skulle alltså vilja höra lite grann kring den bortre gränsen och om ministern inte är villig att kalla till ett extra möte med EU-nämnden för att få mer tydlighet. För egen del hade jag tyckt att det var bra om ministern kunde lägga mer tid på att försöka överbrygga – till exempel skriva brev, som ministern gjort i andra frågor, men nu även vad gäller fiskekvoterna. Kanske utnyttja samarbetet inom Nordiska rådet snarare än att sitta fast i konstitutionsutskottet. Jag önskar verkligen att vi kan komma framåt i den här frågan.

Anf. 21 VICE ORDFÖRANDEN:

Vi ska snart få höra hur landsbygdsministern tänker sig att man ska hantera mandatgivningen.

Anf. 22 ANDREA ANDERSSON TAY (V):

Jag instämmer med Socialdemokraterna och Miljöpartiet i att Sverige skulle kunna göra betydligt mer. Det syns, som Rebecka sa, på hur regeringen har hanterat andra frågor att det går att göra mer för att påverka andra länder och för att få bättre utfall.

Jag tror att ministern kanske missförstod min kommentar om femprocentsregeln, så jag skulle vilja förtydliga lite. Kommissionens förslag ligger ju i linje med den, men Ices headline advice gör inte det i alla delar. Jag tycker att det är viktigt att regeringen står upp för den här regeln eftersom den är en central del i regelverket. Det blir ju problematiskt om man sedan fattar beslut som går emot delar av regelverket. Det är också ett starkt skäl till att inte rösta ja till överenskommelser som ser ut så.

Anf. 23 VICE ORDFÖRANDEN:

Nu ska vi höra kommentarerna från landsbygdsministern, och så får vi se om vi kan runda av det här sedan.

Anf. 24 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Artikel 4.6 har diskuterats mycket på senare år. Rådets rättstjänst har en bild och kommissionen har på senare tid haft en annan bild. Det är därför regeringens position är att vi behöver se till att vi har ett regelverk – det kan ju vara väldigt viktigt för oss och hjälpa oss framåt i förhandlingarna – som har acceptans, så att vi inte hamnar i en diskussion om 4.6 hela tiden. Men om det råder delade meningar, och så har det även varit några gånger. Jag tackar för förtydligandet; nu förstår jag vad du menade om femprocentsregeln.

Med all respekt tycker jag att Jytte Guteland vrider till det jag säger. Det vore, opinionsmässigt i Sverige, betydligt enklare för mig att bara rösta nej. Men jag är tveksam till om det är det bästa för Östersjön. Det är det jag menar och det jag säger. Jag struntar fullständigt i hur andra fiskeriministrar ser på mig i det rummet. Det är inte det som är den jobbiga diskussionen för mig.

Jag tror att du kan fråga vem som helst av fiskeriministerna runt Östersjön – de lär inte säga att Sverige har varit otydligt i sin position vad gäller vad vi tycker att man ska göra. Jag tänker på att de var här i Gävle, på alla brev de har fått, på alla bilaterala samtal de har haft med oss, på Our Baltic-konferensen här och på den nya fiskerikommissionären som varit i Sverige två gånger och som vi haft möjligheter till goda diskussioner med. Det råder ingen tvekan om var Sverige står.

Det här, precis som någon annan nämnde, handlar snarare om hur vi lägger upp förhandlingen för att helt enkelt tillåta så lite fiskeridödlighet som möjligt. Det är mitt mål. Det tror jag har varit även tidigare svenska fiskeriministrars mål. Jag tror att tidigare fiskeriministrar från olika regeringar också har bett om ett generellt sett ganska öppet mandat från EU-nämnden just för att kunna förhandla fram så låga kvoter som möjligt, alltså ett mandat utan för många röda linjer som kan skapa låsningar och göra att Sverige inte är spelbart.

Jag tror att det vore ostrategiskt att plocka ut den enda kompis kommissionen har i det här läget som kan vara motvikten som drar kvoterna nedåt. Ni vet också att resten av länderna inte är här, och det kräver ju att man gör en taktiskt riktig förhandling – om nu låga kvoter är det absolut mest centrala.

Jag har inga problem att ha ett möte till med EU-nämnden om det breda mandat jag efterfrågar här om jag känner minsta osäkerhet vad gäller att jag förhåller mig korrekt till det mandat jag ber om. Så var det också tydliggjort.

Anf. 25 VICE ORDFÖRANDEN:

Det kan vara bra att informera EU-nämndens ledamöter om vilken bedömning landsbygdsministern eller hans medarbetare gör av när – i vilket skede – landsbygdsministern avser att återkomma till EU-nämnden. Det är ju relevant information om man ska ta ställning till om man vill skicka med landsbygdsministern det öppna mandat han beskriver eller om man vill rama in det lite mer.

Landsbygdsministern säger att det är en bedömning han kommer att göra om han kommer tillbaka. Det är inte så att ministern ger besked till EU-nämnden att du kommer att komma tillbaka med slutresultatet och att man får möjlighet att ta ställning till det.

Det kan vara rimligt för EU-nämndens ledamöter att ändå få en bedömning av när och hur detta eventuella återkommande till EU-nämnden kommer att bli.

Anf. 26 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Om man ändå det visste. Jag är i Luxemburg från söndag. Måndag är det troligtvis förhandlingar precis hela natten. Utsikten är väl att ha nått något slags överenskommelse någon gång under tisdagen. Det är där vi är. När man är i något avgörande läge är helt omöjligt att säga.

Anf. 27 VICE ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi för den informationen. Den är ändå viktig för EU-nämnden att ta ställning till.

Vi börjar bli redo att ändå försöka att samla ihop oss till någon form av beslut. Jag ska göra ett försök till det.

Vi har hört landsbygdsministerns redogörelse och önskan om att få ett öppet mandat utifrån vad han redogjort för här för att kunna förhandla om detta. Landsbygdsministern kommer också att göra en bedömning om han skulle behöva komma tillbaka till EU-nämnden under förhandlingarna.

Å andra sidan tycker jag mig ha hört från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet, som vet hur svåra förhandlingarna är, att de utifrån den information som nu har kommit ändå vill anmäla en avvikande ståndpunkt som är uttryckt av Jytte Guteland från Socialdemokraterna.

Det handlar alltså om att om förhandlingarna resulterar i det blir ett resultat som är över, eller sämre än, kommissionens förslag är medskicket att Sverige borde rösta nej och i övrigt avstå. Om det mot förmodan skulle vara så att Sverige lyckas med att få till ett resultat som är bättre kan man överväga om vi ska rösta ja. Det är vad jag kan se formulerat i en gemensam ståndpunkt från S, V, MP och C.

Sedan har respektive partier haft oliklydande avvikande ståndpunkter i sak som man hänvisar till från miljö- och jordbruksutskottet. Centern förde också fram det här i sitt anförande.

Jag har hört kristdemokrater och liberaler önska lycka till i förhandlingarna. Däremot återstår att ändå efterhöra om Sverigedemokraterna avser att anmäla någon avvikande ståndpunkt eller om ni stöder regeringen.

Anf. 28 MARTIN KINNUNEN (SD):

Vi har inte haft någon avvikande ståndpunkt i utskottet.

Anf. 29 VICE ORDFÖRANDEN:

Bra.

Då tror jag att vi är redo för beslut. Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt med en gemensam avvikande ståndpunkt gällande mandatgivningen från S, V, MP och C utifrån det

föredragna. Sedan finns i sak avvikande ståndpunkter som man hänvisar till i miljö- och jordbruksutskottet och det som Centern framfört här på mötet.

Kan det bli EU-nämndens beslut? Ja.

Då går vi vidare på dagordningen. Vi tar oss till punkt 4, Iccats årsmöte (Sevilla, Spanien den 17–24 november 2025). Det är en diskussionspunkt. Det vi ska hantera här i nämnden är mandat inför diskussion på rådsmötet.

Anf. 30 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Dagordningspunkten avser en diskussion inför årsmötet med Internationella kommissionen för bevarande av tonfisk i Atlanten, Iccat, i november 2025. Det är alltså inte en beslutspunkt på det aktuella rådsmötet.

Vid rådsmötet förväntas medlemsstaterna att ge riktlinjer för en EU-position till Iccats årsmöte. Vid årsmötet ges Iccats medlemmar möjlighet till diskussion om de bestånd som hanteras av organisationen. I internationella sammanhang är det kommissionen som företräder EU eftersom det råder exklusiv kompetens i fiskefrågor.

Regeringen avser att verka för att Sverige ska tilldelas en nationell kvot efter arten inom ramen för EU:s gemensamma kvot. Arten förekommer i fångsterna i svenska vatten. Vi gläds åt det framgångsrika förvaltningsarbetet som banat väg för artens gynnsamma utveckling.

Regeringen anser att EU i samtliga förhandlingar kopplat till fiskemöjligheter ska sträva efter att uppnå målen och principerna i den gemensamma fiskeripolitiken. Det gäller inte minst målet om maximal hållbar avkastning och att försiktighetsansatsen tillämpas i fiskeriförvaltningen med utgångspunkt från den bästa tillgängliga vetenskapliga rådgivningen.

Anf. 31 VICE ORDFÖRANDEN:

Vi kan snabbt konstatera att det här finns stöd för regeringens redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Marknadssituationen, särskilt efter invasionen av Ukraina. Det är en riktlinjedebatt. Vi ska ge mandat inför diskussionen på rådet.

Anf. 32 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Vid rådsmötet kommer kommissionen att informera om situationen på jordbruksmarknaderna följt av en diskussion. Ordförandeskapet har också förberett två frågor gällande den nya överenskommelsen mellan Ukraina och EU som ska vägleda diskussionen.

I Sverige har det varit förhållandevis små prisrörelser på den finansiella marknaden för jordbruksprodukter. Skörden av spannmål, vall- och oljeväxter har varit god, vilket bidrar till en stabil växtodlingssektor samtidigt som det ger lovande utsikter för grovfodertillgången inför kommande utfodringssäsong.

Årets spannmålsskörd förväntas bli 5,9 miljoner ton, vilket är en ökning med 14 procent jämfört med 2024 och 12 procent jämfört med de senaste fem åren. Den främsta anledningen till detta är ovanligt stora arealer för höstvet.

Trots att växtodlingsföretagen fortfarande upplever förhållandevis låg lönsamhet bidrar den goda skörden till ett förbättrat läge. Inom animalieproduktionen är läget positivt med fortsatt höga avräkningspriser. Slakt av gris och nötkött liksom mjölkproduktionen ökade under juni månad jämfört med samma period förra året.

Regeringen är positiv till att ordförandeskapet lyfter fram frågan om marknadssituationen på rådet då det är värdefullt att regelbundet stämma av situationen på jordbruksmarknaden.

Regeringen fortsätter att arbeta för att Ukraina ska få omfattande handelslättnader. Det är samtidigt viktigt att handelsliberaliseringen sker på ett balanserat sätt och att Ukrainas reformarbete och gradvisa anpassning till EU:s regelverk stärks.

Regeringen ser även att det är viktigt att så långt som möjligt begränsa importen av såväl insatsvaror till jordbruket som jordbruksprodukter från Ryssland och Belarus.

Mot bakgrund av att regeringen driver en budgetrestriktiv linje är det viktigt att säkerställa att eventuella förslag som kommissionen presenterar inte innebär nya åtaganden som på kort eller lång sikt inte kan finansieras inom befintliga ekonomiska ramar.

Anf. 33 JYTTE GUTELAND (S):

Fru ordförande! Här har vi i grunden väldigt liknande ingångar. Det är bra och viktigt att vi har samma tydlighet när det gäller att stödja Ukraina och verka för att stoppa importen från Ryssland och i stället stärka möjligheterna för Ukraina att exportera också till EU. Det gäller även att hitta och fullfölja handelsvägar till andra länder.

Även om det har varit en tydlighet i alla sanktioner och sanktionspaket som riktats mot Ryssland hittar ändå Ryssland nya vägar och för in ryska produkter på den inre marknaden genom alternativa vägar, vad vi förstår. Man väljer att gå via Kina eller hittar andra sätt att märka om så att vi inom EU tyvärr konsumerar ryska produkter.

Likaså känner vi också från Socialdemokraternas sida att det givetvis är viktigt att vi också fortsättningsvis hittar ytterligare sätt att i stället stärka Ukraina. Det är en parallell här där vi hela tiden vill göra både och. Vi vill stärka möjligheterna för att det ska bli ännu enklare för Ukraina på olika sätt medan vi hindrar ommärkningarna och liknande.

Jag vill höra om vad som är på bordet. Det står en del om det i ståndpunkten. Finns det ytterligare saker som EU kan göra för att exempelvis hindra ommärkningarna från Ryssland?

Anf. 34 MARTIN KINNUNEN (SD):

Ordförande! Det nämndes här att spannmålspriserna är låga. När man talar med svenska lantbrukare understryks detta. De ser det som sannolikt att de kommer att gå med förlust under 2026 på grund av de låga priserna.

Vi ser också importbegränsningarna och tullarna som har satts på ryska produkter, vilket vi stöder. Men det i kombination med CBAM driver upp priserna på insatsvaror ytterligare. Min fråga är helt enkelt: Finns det någon diskussion om detta? Det här är någonting som lantbrukare rimligtvis borde märka av också i andra länder.

Vi har nog större lönsamhetsproblem nu i den här sektorn än när man hade krisstöd på EU-nivå. Det vore intressant att höra lite om vad man

förväntar sig att höra från de andra länderna. Är man lika oroad över utvecklingen för just spannmålsodlingen som i varje fall de röster jag refererade till?

Man säger att man kanske helt enkelt skulle förlora mindre pengar om man i princip lade marken i träda. Det känns som ganska oroande om det är så det är. Det borde leda till minskad produktion under de kommande åren. Det vore intressant att höra lite om hur pass orolig man är över utvecklingen.

Anf. 35 VICE ORDFÖRANDEN:

Nu var det fler som kom på spännande frågor till landsbygdsministern.

Anf. 36 REBECCA LE MOINE (MP):

Precis så var det.

Vi har talat om fiske tidigare. På den här punkten kan jag bara önska regeringens linje lycka till.

Från Miljöpartiet har vi flera gånger lyft fram importen av fisk. Jag har en kontrollfråga. Det står att man så långt som möjligt vill begränsa importen av såväl jordbruksråvaror som jordbruksprodukter. Tänker man sig då även livsmedelsprodukter såsom fisk i detta? Det är bara en fråga. I övrigt vill jag önska lycka till.

Anf. 37 ANDERS EKEGREN (L):

Jag tror att vi alla vill att man ska gynna Ukraina på så många sätt som det är möjligt. Men det som oroade mig när jag läste regeringens förslag till ståndpunkt var inte regeringens ståndpunkt.

Jag var naiv och trodde faktiskt att man hade stoppat alla jordbruksvaror och jordbruksprodukter från Ryssland och Belarus, och så är det inte ser jag när jag läser detta. Frågan är vad man ytterligare kan göra.

Jytte Guteland hänvisar till att man tvättar livsmedlen via Kina. Vad kan man göra åt det? Det är självklart att varenda sak som Ryssland och Belarus kan sälja till oss innebär att man stärker den ryska ekonomin. Egentligen är det en väldigt viktig fråga.

Min fråga till landsbygdsministern är: På vilket sätt kan EU vara ännu hårdare och begränsa importen från Ryssland och Belarus?

Anf. 38 VICE ORDFÖRANDEN:

Det finns uppenbarligen ett starkt engagemang i hela riksdagen och EU-nämnden för vårt stöd till Ukraina och att stoppa Ryssland och Belarus.

Anf. 39 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Jag tror att alla är överens i engagemanget. Ni har träffat många andra ministrar inom andra ansvarsområden som jag är säker på har redogjort för många andra delar av det arbetet.

Låt mig göra några nedslag. Jag börjar med fiskdelen. Vi kan konstatera att Sverige på senaste Agrifishmötet lyfte upp vikten av att även fisksektorn beaktas när detta sker. Även där borde självklart tas med

många aspekter, i det här fallet inte minst eftersom det skulle slå mot den ryska ekonomin.

2025/26:9
24 oktober

Regeringen är positiv till en utvidgning av en punktlista om ensidiga handelslättnader mot Ukraina, och tullhöjningarna ska spegla varandra. Höjda tullar mot Ryssland och sänkta mot Ukraina minskar kritiken om att import från Ukraina konkurrerar ut lantbrukare i Europa. Givet regeringens prioriteringar har Sverige tillsammans med likasinnade verkat för breda importtullar på ryska varor, inklusive olja och gas. Energisektorn har varit i fokus i det senaste paketet. Där ser vi också stora värden, och det gör nog mest ont. Det kan vara en rimlig prioritering i det här läget. Men det ena ska absolut inte utesluta det andra.

Jag uppfattade en fråga om huruvida svenska lantbrukare kan påverkas av höjda tullar på livsmedel och jordbruksprodukter från Ryssland. Jordbruksverkets bedömning i nuläget är att svenska lantbrukare inte kommer att drabbas i någon större utsträckning eftersom handeln med de flesta produkterna för tullhöjning är begränsade.

Anf. 40 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning. Det var mer fråga om medskick från partierna.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Förslag om den gemensamma jordbrukspolitiken efter 2027: miljöstruktur. Det är en riktlinjedebatt. Det vi gör här i EU-nämnden är att vi ger mandat inför diskussionen i rådet; alltså en diskussionspunkt.

Anf. 41 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Diskussionen om det kommande genomförandet av den gemensamma jordbrukspolitiken fortsätter i rådet. Vid det kommande mötet kommer den gröna arkitekturen att diskuteras.

Regeringens grundläggande utgångspunkt är att den kommande reformen ska leda till lönsamhet, konkurrenskraft, robusthet och förenkling samtidigt som politiken bidrar till uppfyllandet av gemensamt beslutade miljö- och klimatåtaganden. Det här har jag nämnt förut, men det tål att upprepas.

När det gäller de gröna frågorna, som består av det nya systemet för grundvillkor som föreslås kallas god gårdsförvaltning och en uppsättning frivilliga och obligatoriska stöd, finns flera positiva delar. Jag återkommer till dem.

Det finns också en generell miljööronmärkning för hela NRP-planens budget om 43 procent. Därtill kommer Sverige att få rekommendationer från EU-kommissionen om hur miljö- och klimatfrågorna bör adresseras i den gemensamma jordbrukspolitiken och NRP-planen i stort.

Regeringen menar att det är viktigt att rekommendationerna för CAP kommer i god tid och att framtagandet av dem bör ske i samverkan med nationella experter.

Regeringen ser positivt på kommissionens ambition att röra sig mot ett mer incitamentbaserat och förenklat system för miljö- och klimatåtgärder samtidigt som vikten av rättvisa konkurrensvillkor beaktas.

Regeringen välkomnar också den ökade flexibiliteten men är fortfarande kritisk till förslaget om att införa de obligatoriska villkoren för god gårdsförvaltning eftersom det i vissa fall finns risk att generella villkor

påverkar enskilda brukare utan att ge dem säkerställd miljö- eller klimatnytta.

Regeringen anser att riktade ersättningar kan innebära bättre förutsättningar för att uppnå miljö- och klimatmål snarare än obligatoriska villkor.

Förslaget innebär också att flexibiliteten i stödutformningen ökar, bland annat genom att vi kan gå från fleråriga till ettåriga stöd i de fall där det passar bättre, vilket är en svensk förhandlingsframgång. Det är positivt att kommissionen föreslår att göra det möjligt att ersätta jordbrukare för insatser som går längre än EU-gemensamma krav men som är en del av nationell lagstiftning. Denna möjlighet hoppas vi kommer att öppnas inför 2026, och det är därför regeringen har föreslagit en förstärkning av CAP-budgeten för att kunna ge stöd till kors betesgång.

Vi ser dock en risk med att de grundläggande villkoren, som också är en del av den svenska lagstiftningen, riskerar att ge lantbrukare dubbla sanktioner. De bör därför ses över.

Avslutningsvis vill jag lyfta fram att en effektiv kunskapskedja är central för att stärka jordbrukets konkurrenskraft och miljömässiga hållbarhet.

Anf. 42 JYTTE GUTELAND (S):

Fru ordförande! Vi socialdemokrater tycker att den svenska ståndpunkten inför diskussionen inte är välbalanserad mellan riktade ersättningar och obligatoriska villkor när det gäller klimat- och miljömålen. Vi tror att båda spelar en roll. Vi anser inte att det alltid är bättre med riktade ersättningar utan vi tror att vi behöver använda båda verktygen för att lyckas. Vi vill inte ha den meningen – i alla fall inte formulerad på det sättet. Vi menar att det kan ge en bild av att riktade ersättningar innebär att omställningen kommer att ske.

Den senaste kritiken från Riksrevisionen, nämligen att jordbrukssektorn går långsamt i sin omställning, tyder på att det behövs mer obligatoriska omställningar än i dag. Det behövs en kombination. Vi skulle vilja stryka den meningen.

Anf. 43 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru ordförande! Jag instämmer i Jytte Gutelands inlägg och förslag.

Den gemensamma jordbrukspolitiken är så oerhört viktig för att försöka ändra kursen; ju större gård desto mer stöd. Förslaget är bra. Landsbygdsministern tar upp frågan om att gynna svenska bönder som låter sina djur vara ute och har en bättre djurvälstånd. Det är verkligen bra. Samtidigt får vi aldrig stanna där. Vi behöver ligga på för att hela EU stegpar upp vad gäller djurvälstånd. Det är ändå bra att man kan få en ersättning, och förslaget öppnar för det.

Vi här i Sveriges riksdag är överens om att vi behöver bryta trenden. Det är en förlust för hela Sverige att gårdar läggs ned. Utvecklingen behöver vara helt annorlunda, där det småskaliga gynnas, där fler vill vi bli bönder i Sverige och vara de naturhjärtar som de har potentialen att vara.

Det finns mycket i materialet med regeringens inriktning som jag välkomnar, att det försiggår ett stort arbete inom EU, så kallade omnibuspaket. Om man kunde rikta en Omnibus som går ut på att göra det

enklare för unga att satsa på livsmedelsproduktion; bli bönder och bidra till beredskapsaspekten, gynna det regenerativa, gynna det proteinskifte som många är intresserade av, gynna det ekologiska, gynna värdena som lockar många unga. En sådan riktning skulle vara bra för svenska bönder och för den utveckling som jag tror att vi är många som vill se.

Med detta sagt finns mycket som är bra, men det får inte tummas på de obligatoriska förväntningarna som också finns inom miljö och klimat.

Anf. 44 ANDREA ANDERSSON TAY (V):

Jag instämmer med Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Det är helt centralt att jordbruket ställer om för att bli hållbart ur miljö- och klimatsynpunkt. Den gemensamma jordbrukspolitiken har en viktig roll.

Jag vill lägga till en sak, nämligen att det är bra att regeringen i sin ståndpunkt lyfter upp vikten av en robust primärproduktion i hela landet som kan bidra till en trygg livsmedelsproduktion och ökad beredskap. Men här vill jag lyfta fram fördelen med att ställa om jordbruk så att behovet av insatsmedel kan minska.

Jag vill också tillägga att jag tycker att regeringen borde deklarera att man ställer sig bakom förslag om stöd för omställning till ekologisk produktion.

Anf. 45 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Jag uppfattade att det mest var fråga om medskick och ställningstaganden. Men jag kan nämna någonting om riktade ersättningar. De *kan* vara bättre, sa jag i min talepunkt.

Vi menar att miljönyttan med den utformning av tvingande grundvillkor som finns i nuvarande strategisk plan för CAP inte motiverar insatsen. Ett exempel är kravet att avsätta mark för trädesbruk, som från detta år är blommande ytor. Det har mottagits väl av Sveriges lantbrukare och gör de facto större nytta än träda. Ett annat exempel är regler om växtföljd, som fortfarande finns kvar och som i liten utsträckning spelar någon som helst roll i Sverige och därför bara skapar byråkrati.

Vad gäller unga kommer en generationsskiftesstrategi från regeringen inför 2028 med nya CAP. Kommissionär Hansen vurmar mycket för generationsväxling och unga lantbrukare, vilket är en ödesfråga för fortsatt livsmedelsproduktion i Europa.

Anf. 46 VICE ORDFÖRANDEN:

Om jag uppfattade rätt flaggades det in för en avvikande ståndpunkt från S, MP och V när det gäller synen på riktade ersättningar och obligatoriska villkor. Vi tror att vi snarare behöver både och, men den inriktningen vill S, V och MP inte ha med. Det är en avvikande ståndpunkt anmäld av S, V och MP.

Med detta konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en uttalad avvikande ståndpunkt från S, V och MP.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7, Övriga frågor. Det är en årlig lägesrapport för 2025 om förenkling, genomförande och efterlevnad, jordbruk, som är information från kommissionen. Sedan finns en liknande om fiske.

2025/26:9
24 oktober

Anf. 47 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):
Vi svarar på frågor om det finns några.

Anf. 48 VICE ORDFÖRANDEN:

Det finns inga frågor.

Vi tackar för informationen.

Vi tackar landsbygdsministern med medarbetare för den här gången,
och vi önskar en trevlig helg när det blir dags och framgångsrika
förhandlingar kommande vecka.

Innehållsförteckning

2025/26:9
24 oktober

§ 1 Jordbruks- och fiskefrågor	1
Anf. 1 VICE ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	1
Anf. 3 VICE ORDFÖRANDEN	1
Anf. 4 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	1
Anf. 5 JYTTE GUTELAND (S)	3
Anf. 6 JOANNA LEWERENTZ (M).....	4
Anf. 7 ANDERS EKEGREN (L).....	4
Anf. 8 ANDREA ANDERSSON TAY (V)	5
Anf. 9 REBECKA LE MOINE (MP).....	5
Anf. 10 MARTINA JOHANSSON (C).....	6
Anf. 11 MARTIN KINNUNEN (SD)	7
Anf. 12 PER-ARNE HÅKANSSON (S).....	7
Anf. 13 VICE ORDFÖRANDEN	8
Anf. 14 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	8
Anf. 15 MARTINA JOHANSSON (C).....	8
Anf. 16 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	8
Anf. 17 VICE ORDFÖRANDEN	11
Anf. 18 JYTTE GUTELAND (S)	11
Anf. 19 VICE ORDFÖRANDEN	12
Anf. 20 REBECKA LE MOINE (MP).....	12
Anf. 21 VICE ORDFÖRANDEN	13
Anf. 22 ANDREA ANDERSSON TAY (V)	13
Anf. 23 VICE ORDFÖRANDEN	13
Anf. 24 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	13
Anf. 25 VICE ORDFÖRANDEN	14
Anf. 26 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	15
Anf. 27 VICE ORDFÖRANDEN	15
Anf. 28 MARTIN KINNUNEN (SD)	15
Anf. 29 VICE ORDFÖRANDEN	15
Anf. 30 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	15
Anf. 31 VICE ORDFÖRANDEN	16
Anf. 32 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	16
Anf. 33 JYTTE GUTELAND (S)	17
Anf. 34 MARTIN KINNUNEN (SD)	17
Anf. 35 VICE ORDFÖRANDEN	17
Anf. 36 REBECKA LE MOINE (MP).....	18
Anf. 37 ANDERS EKEGREN (L).....	18
Anf. 38 VICE ORDFÖRANDEN	18
Anf. 39 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	18
Anf. 40 VICE ORDFÖRANDEN	19
Anf. 41 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	19
Anf. 42 JYTTE GUTELAND (S)	20
Anf. 43 REBECKA LE MOINE (MP).....	20
Anf. 44 ANDREA ANDERSSON TAY (V)	20
Anf. 45 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	21
Anf. 46 VICE ORDFÖRANDEN	21
Anf. 47 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	21
Anf. 48 VICE ORDFÖRANDEN	21

